

Fogalmak az ÁNTSZ mindennapi tevékenységében*

ÓCSAI LAJOS

Országos Tisztifőorvosi Hivatal, Budapest

Összefoglalás: A cikkben a szerző a közegészségügy, mint fogalom meghatározásának szükségességére hívja fel a figyelmet. A jelenlegi hatályos joganyag ugyanis nem egységes a fogalmak eltérően értelmezhetőek. A közegészségügynek és rokonfogalmainak nincs egységes, mindenki által elfogadott, értelmezése még elméleti szinten sem, ami rontja az ÁNTSZ gyakorlati tevékenységének megítélését is. A szolgálat megújulásának elengedhetetlen feltétele a fogalmak egységes értelmezése.

Kulcsszavak: Közegészségügy, népegészségügy, egységes értelmezés, megújulás.

***Szerkesztőségi megjegyzés:** A Szerkesztőség vitaindítónak szánja az alább írást és várja a kedves olvasóinak a véleményét hozzászólásait, amelyeket a következő számainkban leközlünk.

Egészségtudomány 53/1 82009)
Közlésre érkezett: 2008. november 7-én
Elfogadva: 2008. december 17-én

Dr. Ócsai Lajos
Országos Tisztifőorvosi Hivatal
1097. Budapest, Gyáli út 2-6.
Tel. 1-4761259,
Fax: 06/1/2155311,
E-mail: ocsai.lajos@oth.antsz.hu

Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat tevékenységének 2007-ben és 2008-ban bekövetkezett változásai készítettek arra, hogy elgondolkodjam a szolgálatunkban használatos kifejezések tartalmán és azok megfelelőségén a mindennapi gyakorlatban, többek között a mindennapi jogalkalmazásban.

Az első fogalom melynek megítélésem szerint újragondolása elodázhatatlan a közegészségügy fogalma. A Magyar Higiénikusok Társasága XXXVIII. Vándorgyűlése idején, a társaság közgyűlésén nem véletlenül kezdeményeztem vitát a közegészségtan-közegészségügy fogalmáról.

Kertai professzor 1982-ben megjelent könyvében az alábbi megfogalmazást használja: „a közegészségtan (egészségtudomány) az elméleti, a klinikai és a társadalom-orvostudományok mellett az egyetemes orvostan negyedik nagy ága,...” melynek célja: tudományos kutatások végzése annak érdekében, hogy az eredményeket felhasználva megóvja az emberiség testi, szellemi és szociális jólétét a betegségekkel és a nyomorúsággal szemben.

A közegészségtan az orvostudománynak az az ága, amely két lényeges pontban tér el a klinikai orvostudományoktól:

- nem egyénnel, hanem tömegekkel foglalkozik, és
- nem gyógyít, hanem megelőzést végez

Az 1972. évi II. törvény az egészségügyről 6.§ (1) bekezdése szerint „A közegészségügy feladata, hogy a környezet emberre károsan ható tényezőinek okait, ennek csökkentésének, illetőleg kiküszöbölésének egészségügyi vonatkozásait vizsgálja, az egészséges élet és munkakörülmények egészségügyi feltételeit meghatározza.”

Az 1991. évi XI. törvény az egészségügyi hatósági és igazgatási tevékenységről jelenleg hatályos szövege már másként fogalmaz és az alábbiakat tartalmazza:

1. § (1) ”A közegészségügyi (különösen a környezet- és település-, élelmezés- és táplálkozás-, gyermek- és ifjúság-, illetőleg sugáregészségügyi, kémiai biztonsági), a járványügyi, az egészségfejlesztési (egészségvédelmi, egészségnevelési és egészségmegőrzési), az egészségügyi igazgatási tevékenységek irányítása, koordinálása és felügyelete, valamint az egészségügyi ellátás felügyelete (a továbbiakban együtt: népegészségügy) állami feladat, amelyet az egészségügyi államigazgatási szerv lát el.”

Ezen a ponton megjelent egy új fogalom a népegészségügy, melynek része a közegészségügy. De mit is takar a népegészségügy fogalma. Az 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről 35.§ (1) bekezdése szerint „A népegészségügy a társadalom egészének

szervezett tevékenysége, amelynek célja a lakosság egészségi állapotának javítása az egészség megőrzése, a betegségek megelőzése révén.”

Kertai professzor 1999-ben megjelent könyvében ismételten megjelenik egy új fogalom az új népegészségügy (new public health) amely nem más, mint a megelőző orvostan (apropó ismét új fogalom) plusz a nem fertőző betegségek járványtana és az egészségmegőrzés.

Azt hiszem, itt van az pont, ahol elvesztettem a fonalat különösen, ha belegondolok a néhai közegészségtan-járványtan szakképesítés új nevébe.

A 66/1999. (XII. 25.) EüM rendelet a szakorvos, szakfogorvos, szakgyógyszerész és klinikai szakpszichológus szakképesítés megszerzéséről 1. számú melléklete 20. pontja alatt a „megelőző orvostan és népegészségtan” megnevezés szerepel. Ezek után most már kevésbé csodálkozom azon, hogy a négy orvostudományi egyetemünk szakvizsga tematikája is igen eltérő.

Amennyiben a fentebb leírtak csupán elméleti problémaként jelentkeznének, talán nem is kellene, hogy zavarjanak, mint gyakorlati jogalkalmazót. A helyzet azonban ennél sokkal súlyosabb. A fogalmak pontatlanságát, melyek sajnos a jelenleg hatályos joganyagban is többféle értelmezésben vannak jelen, az ÁNTSZ feladataira pályázó egyéb hatóságok megpróbálják kihasználni, és mint a legutóbbi példa is mutatja, sajnos nem eredménytelenül.

A közegészségügy fogalmának pontosítása a gyakorlati munka szempontjából is elengedhetetlen, ugyanis jogszabályok sora tartalmazza a „közegészségügyi követelmények”, „közegészségügyi előírások” vagy „közegészségügyi ellenőrzések” szófordulatokat. Jelenleg, amikor már az élelmiszerbiztonság és a munkaegészségügy ellenőrzése sem tartozik az ÁNTSZ feladatkörébe, szolgálaton belül is eltérő értelmezések alapján születnek döntések államigazgatási eljárások keretein belül. A szolgálat külső megítélését tovább ronthatja a nem egységes jogalkalmazás.

Ezt a cikket vitaindítónak szántam, azzal a szándékkal, hogy közös gondolkodásra inspiráljam a közegészségtannal, közegészségüggyel foglalkozó elméleti műhelyeket és gyakorlati jogalkalmazókat, komoly eredményeket felmutatni képes, nagyobb társadalmi megbecsülést is megérdemlő tudományág és annak gyakorlati megvalósításán munkálkodó szolgálat megújulása és eddig elért értékeinek megőrzése érdekében.

DR. LAJOS ÓCSAI

Office of National Chief Medical Officer

1097. Budapest, Gyáli út 2-6.

Tel. 06-1-476-1259,

Fax:06/1/215-5311,

E-mail:ocsai.lajos@oth.antsz.hu

Abstract: The author draws attention to the need for the definition of public health. The law in force at present is not consequent because the concepts can be interpreted in several different ways. The concept of public health and some other terms in relation with this has no uniform, widely accepted interpretation even theoretically, which can bring discredit on the practical work of the National Public Health and Medical Officer's Service. The crucial condition of the renewal of the public health service is the standard interpretation of the concepts.

Keywords: public health, standard interpretation of concepts, renewal.
